

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא)

קידושין בו

מתניתין

נכסים שיש להם אחריות דהיינו קרקעות שאחריות כל אדם עליהם לפי שקיימים ועומדים ולפיכך סומכים עליהם, **נקנין**: בכסף ובשטר ובחזקה רפק ביה מעט, או דינ מצרי או נעל ופרץ כל שהוא.

שאינן להם אחריות אין נקנין אלא: במשיכה, נכסים שאינן להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה.

זוזוקין המטלטלים **את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן** ר"ל למרות שאינן נשבעים על הקרקעות, מ"מ כשעטנו על מטלטלים יחד עם קרקעות, כיוון שכבר נשבע על המטלטלים ישבע גם על הקרקעות.

גמרא

קנין כסף בקרקעות

הפסוק להלן מתייחס על תקופת חורבן הבית והנביא מבשר שבעתיד יבא זמן שיקבו שדות.

שְׁלוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכִתּוּב בְּכֶסֶף | וְחֲתוּמֵי וְהַעֲדֵם עֲדִים בְּאַרְץ בְּנֵי־מִן וּבְסִבְיָה יְרוּשָׁלַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הַחֵר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַגִּבְעָה כִּי־אֲשִׁיב אֶת־שְׁבוֹתֵם נְאֻם־יְהוָה

בכסף - אמר חזקיהו אמר קרא **שדות בכסף יקנו** ואין לומר שיהא עם שטר דכתיב **וחתום** - כיוון דכתיב יקנו מעיקרא: כסף קני, שטר ראה בעלמא הוא.

אמר רב לא שנו שקונה בכסף בלבד **אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה** שכיוון שרגילים בכך לא סמך הלוקח דעתו עד שיקבל שטר.

ואי פריש שרוצה או בכסף או בשטר בלבד: **פריש** - כי הא דרב אידי בר אבין כי זבין ארעא אמר אי בעינא בכסף איקני, דאי בעיתו למיהדר לא מציתו הדריתו, ואי בעינא בשטרא איקני, דאי בעינא למיהדר הדרנא בי.

קנין שטר בקרקעות

ובשטר: מנלן?

הפסוק דלהלן מתייחס על העת שהיה ירמיהו בבית אסורים וקנה שדה בארץ ישראל מתנמאל בן דודו:

ואקח את ספר המקנה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים שאין סמיכות דעת למוכר עד שיקבל את הדמים.

אך בברייתא הבאה איתא שקונה בל' דמים, להלן שני ביאורים: **בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בהם שוה פרוטה 'שדי מכורה לך' 'שדי נתונה לך' הרי זו מכורה או נתונה הוא.**

א. רב המנונא במוכר שדהו מפני רעתה ר"ל קרקע רעה שהמוכר רוצה למכור תכף לפני קבלת הדמים כדי שהלוקח לא יחזור בו.

ב. רב אשי 'מוכרה ונתונה' כולא חדא היא: **אמר במתנה ביקש ליתנה לו ולמה כתב לו לשון מכר כדי ליפות את כוחו** שאם הבעל חוב של הנותן יקח ממנו, יוכל לתבוע את זה מהנותן.

קנין חזקה בקרקעות

יש לנו שתי דעות מהיכן לומדים קנין חזקה, כדלהלן:

א. חזקה אמר קרא מדובר כאן לאחר שכבש נבוכדנצר מלך בבל את ירושלים, ומינה את גדליה בן אחיקם לשר העיר. ואמר גדליה לאנשי חיל שברחו מירושלים

מפני הכשדים שישבו בארץ וישבם לבטח וישבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה.

דבי ר' ישמעאל תנא וירשתם אותה וישבתם בה **במה ירשתם בישיבה: מטלטלים אינן נקנין אלא במשיכה**

א. ר"ל: דכתיב וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך **דבר הנקנה מיד ליד** דהיינו במשיכה.

ב. ר' יוחנן: דאמר דבר תורה מעות קונות כמו שמצינו לגבי הקדש 'ונתן הכסף וקם לך' - **תנא תקנתא דרבנן קתני** שחכמים תקנו שמעות לא יקנו שמא ישרפו חיסים בעליה ויאמר המוכר שהיו מהחיסים של הלוקח ולכן המוכר אחראי על כך עד שהלוקח ימשוך את החפץ.

נכסים שאינן להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות

דאמר קרא הפסוק מתייחס על יהושפט מלך יהודה ויתן להם אביהם מתנות וגו' **עם ערי מצורות ביהודה.**

[עד כאן דף כו עמוד א]

קנין 'אגב' האם צריכים להיות צבורין

עתה, דנה הגמרא האם קנין 'אגב' מצריך שהמטלטלים יהיו מונחים בקרקע הנמכר (ציבורין), או מועיל אפילו שהם במקום אחר. הגמרא מביאה כמה הוכחות לשני הצדדים עד שמסיקה (ז) שלא בעינן צבורים.

איבעיא להו בעינן צבורים או לא.

תא שמע ר' עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה, ובבכורים שצריך לומר 'אשר נתת לי', ולכתוב עליה פרוסבולצט שיחשב שיש ללווה קרקע, שתקנו במלווה המצויה עם קרקעות, ולקנות עמה **נכסים שאינן להם אחריות**. ואי אמרת בעינן צבורים כל שהוא למאי חזי כלומר כמה מטלטלים יכול לצבור אותם!?

(תירוץ) תרגומא רב שמואל בר ביסנא קמיה דרב יוסף כגון שנעץ בה מחט ורוצה למכרה.

(קושיא) א"ל רב יוסף קבסתן ציערתני איכפל תנא לאשמועי' מחט?!

(תירוץ) אמר רב אשי מאן לימא לן דלא תלה בה מרגניתא דשוויא אלפא זוזי! **ת"ש** אמר ר' אלעזר מעשה במדוני אחד שהיה בירושלים שהיו לו מטלטלין הרבה וביקש ליתנם במתנה אמרו לו אין לו תקנה עד שיקנם על גבי קרקע.

מה עשה? הלך ולקח קרקע בית סלע כמלא כרוחב מטבע, ולפירוש אחר, שלקח סלע ממש שהוא חודו, סמוך לירושלים ואמר: 'צפוני זה לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות' ומת. וקיימו את דבריו.

ואי אמרת בעינן צבורים בה **בית סלע** למאי חזי?

(דחיה) מאי 'סלע' דנפיש טובא וקרו ליה **סלע דקשי כסלע** שאינה בת זריעה.

נחלקו התנאים האם יש תקנה מיוחדת לחולה העומד למות שמקנה נכסים באמירה בלי קנין, שדבריו ככתובים ומסורים דמי: ר"א סובר שלא ומצריך קנין, ורבנן חולקין עליו. להלן הגמרא מנסה לפשוט האם צריכים להיות צבורים:

ת"ש דאמר רב יהודה א"ר מעשה באדם אחד שחלה בירושלים כרבי אליעזר, ואמר לה בריא היה כרבנן, שהיו לו מטלטלין הרבה וביקש ליתנם במתנה.

אמרו לו אין לו תקנה עד שיקנם **ע"ג קרקע**. מה עשה? הלך ולקח בית רובע סמוך לירושלים ואמר **'טפח על טפח** לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות' ומת וקיימו חכמים את דבריו.

^{טז} תוספות ד"ה ולמה כתב בלשון מכר כדי לייפות כחו. וא"ת ולמה כתב לו בלשון מתנה בשלמא מכר משום אחריות אלא מה יפוי כח יש במתנה אי משום דבמתנה לית ביה משום דינא דבר מצרא הא אמר בפרק המקבל (ב"מ דף קח:) דמתנה דאית בה אחריות אית בה משום דינא דבר מצרא וי"ל (1) דשני שטרות כותב לו אם צריך לאחריות מראה של מכר ואם צריך לדינא דבר מצרא מראה של מתנה ומצניע של מכר (2) ועוד נראה דמירי שפיר בשטר אחד והא דכתב ליה בלשון מתנה לפי שהאמת הוא כן וכו' [ר"ל שכתב כן כדי שיקנה בשטר בלי קבלת דמים - מהרש"א] (3) ובירושלמי בפירקין מפרש דיפוי כח של מתנה היינו לגבי בור וזוהו דמוכר שדה בסתם לא מכר בור וזוהו אבל מתנה בעין יפה נותן הכל:

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא)

קידושין בו

ואי אמרת בעינן צבורים טפח על טפח למאי חזי?

(תירוץ)הכא במאי עסקינן לדמי דהיינו שהיה לו מעות בידו בשווי של מאה צאן ומאה חביות. ומוכיח שמוכרח לומר שהיה דמי - **דאי ס"ד מאה צאן ומאה חביות ממש ניקנינהו ניהליה בחליפין?** ומוכיח שחייבים לומר שהיה דמי - **דאי ס"ד מאה צאן ומאה חביות ממש ניקנינהו ניהליה בחליפין?** אלמא ודאי דמים היו.
(דחיה) ואלא מאי לדמי, ניקנינהו ניהליה במשיכה? אלא מאי? דליתיה למקבל מתנה, ה"נ דליתיה למקבל מתנה! שיתן כליו למקנה, ואין אחרים רוצים ליתן לו כליהם להנאת המקבל. – ולכן, דחה את ה'הכא נמי מסתברא'.

וניזכינהו ניהליה במשיכה אגב אחר.

לא סמכה דעתיה של נותן סבר שמיט ואכיל להו.

ואלא מאי אין לו תקנה?! - ה"ק למאי דלא סמכה דעתיה, אין לו תקנה עד שיקנם על גבי קרקע.

[עד כאן דף כו עמוד ב]